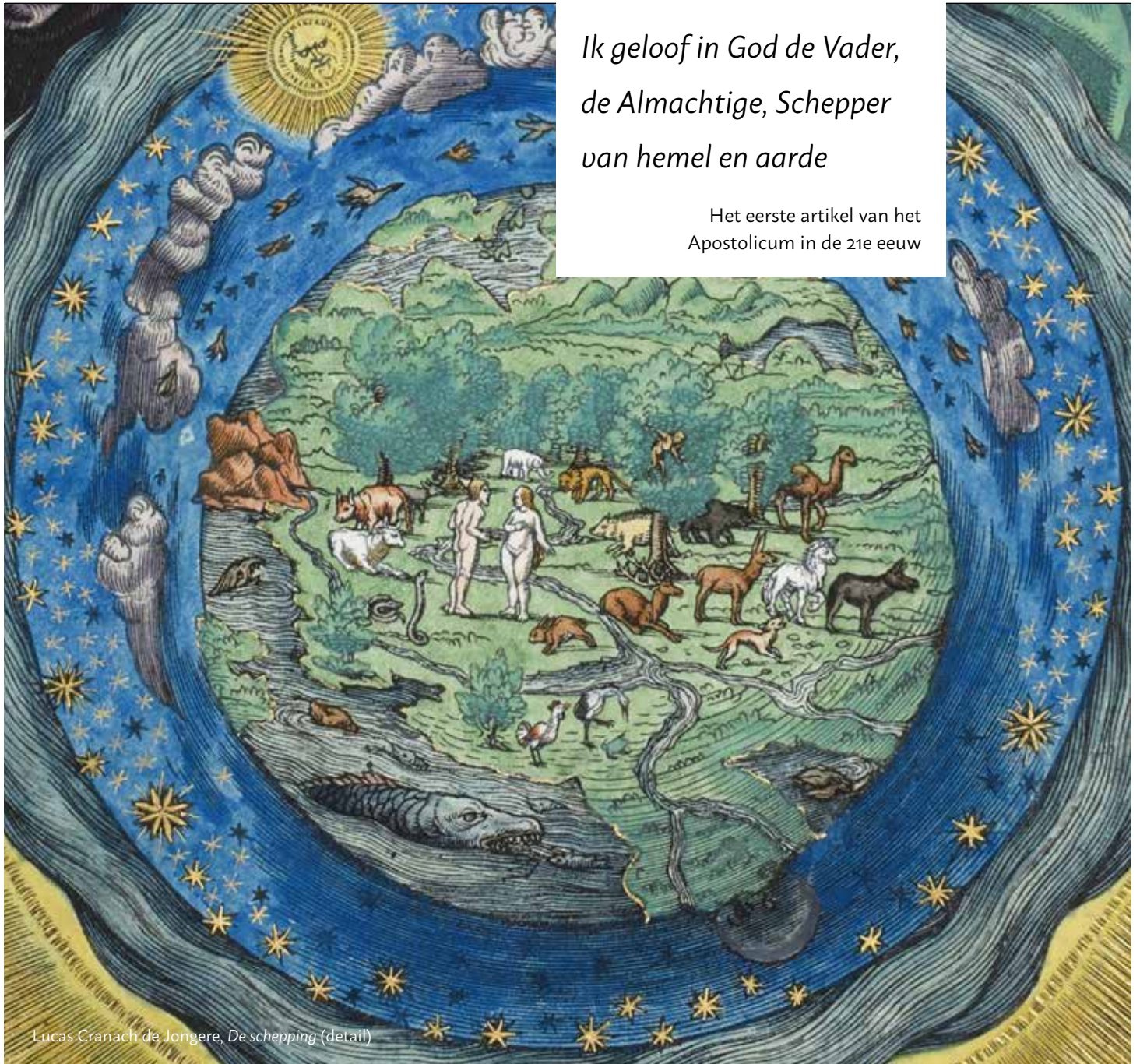

God – als Vader beleden, bestreden en gebleven!

*Ik geloof in God de Vader,
de Almachtige, Schepper
van hemel en aarde*

Het eerste artikel van het
Apostolicum in de 21e eeuw

Wat een woorden: 'Ik geloof in God'! Als er iets is wat (naast je mens-zijn) je identiteit bepaalt, dan is het wel of je al of niet gelooft in God. Een christen stemt in met de eerste woorden van de Nederlandse Geloofsbelijdenis: 'Ik geloof met het hart en belijd met de mond ...'

Wie zo, van harte, gelooft, kijkt anders de wereld in dan wie dat niet doet. Tenzij je een heel laag godsbeeld hebt. Dat geldt van steeds meer medelander. Ze geloven wel dat er iets of iemand is, maar hebben er weinig beeld bij. Het beïnvloedt nauwelijks hun leven. Als er geen god zou bestaan, zou dat weinig verschil maken voor hoe ze naar deze wereld, hun eigen leven en hun keuzes kijken. Tegenover een kleine god, ergens in een hoekje, kun je agnost zijn (niet weten of hij bestaat) of atheïst (apathisch, ongeïnteresseerd over hem denken). Maar niet tegenover de God van onze belijdenis! Het Apostolicum zet heel hoog in. God, Vader, Almachtige, Schepper, hemel en aarde: Hij is werkelijk een grote God! En tegelijk nabij. Zalig wie deze God als zijn God en Vader heeft! In dit artikel bespreek ik de vier aspecten van dit eerste geloofsartikel. Wat is hun inhoud (beleden) hoe worden ze ondermijnd (bestreden) en wat hebben ze ons nu te zeggen (gebleven)?

Vader

Ongelofelijk toch, dat het eerste wat we van deze God belijden zijn vaderschap is! Dit is in lijn met hoe Jezus zelf ons leert bidden: 'Onze Vader, die in de hemelen zijt'. Het is dan ook Jezus die meer dan iemand anders God als Vader aangesproken heeft. Immers, God is allereerst zijn Vader, en Hij is 'Gods enige natuurlijke Zoon'.

Daarom is Hij naar ons toe Vader in Christus.

Dat Hij zichzelf als Vader aanduidt, dat wijst ons erop dat God gericht is op relatie. In zichzelf én naar buiten toe: 'Gij hebt ons tot U geschapen' (Augustinus). De relatie die God met mensen aangaat, is een relatie van liefde en nabijheid. Tegelijk wel een 'geordende liefde': er is een orde, een hiërarchie. Hij noemt zichzelf immers niet onze vriend, maar onze Vader. Hij is dus de Eerste. De oorsprong en het gezag liggen bij Hem: 'Als ik jullie vader ben, waar is dan je eerbied voor mij; (...)?' (Mal. 1:6).

Zijn vaderschap is, na de zondeval, wel aangevochten. In onze tijd wordt vooral de moeite met Gods vaderschap benoemd vanuit de ervaring van misvormingen op dit terrein door ontaarde vaders. Wij kunnen geen vader zijn zoals we zouden moeten, doordat zijn beeld beschadigd is. Daar ligt een probleem achter: wij kunnen geen kind zijn zoals we zouden moeten. In de zondeval hebben wij Hem in zijn vaderlijke zorg én in zijn vaderlijk gezag aangetast – en dat doen we nog steeds. In onze tijd komt die miskennen van Gods vaderschap specifiek tot uitdrukking in de afkeer van de scheppingsorde en van hiërarchie. 'Patriarchaat' is een vies woord geworden en eigenlijk zouden we de Bijbel moeten ontdoen van mannelijkheid. Natuurlijk hebben mannen aanleiding gegeven tot een afkeer daarvan, maar dat die afkeer nu zo geprojecteerd wordt op God en zijn Woord, dat zegt vooral iets over de 'vaderloze' cultuur waarin we terecht gekomen zijn.

**In onze tijd is
'patriarchaat'
een vies woord
geworden en
eigenlijk zouden we de
Bijbel moeten ontdoen
van mannelijkheid**

Dat wijst ook aan hoe we dan nu Gods vaderschap moeten en mogen belijden. In de eerste plaats vereist dat bekering en wedergeboorte. Hij is geen ontaarde Vader, maar wij zijn ontaarde kinderen: 'Vader, (...) ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden' (Luc. 15:21). Dat betekent dus erkenning van zijn recht en gezag. En tegelijk vertrouwen in zijn onveranderlijke vaderlijke liefde. Hij drukt teruggekeerde zoons en dochters aan zijn hart.

Zo kunnen we weer werkelijk de zegen van zijn vaderschap ontdekken. Van zijn trouw en nabijheid, van zijn wijsheid en eeuwige liefde. Er is nauwelijks een groter zegen te bedenken dan een hemelse Vader te hebben die zorgdraagt van begin tot eind. En ziende op Hem begin je ook te leren wat het is om vader (en moeder) te zijn. Wat zal de jeugd gezegend zijn, als vaders het verlangen hebben om het vaderschap van God te weerspiegelen! Dat vereist natuurlijk wel wat: tijd, liefde, aandacht, wijsheid, gezag ... En die wil Hij geven.

Almachtige

Zou je God ook 'Moeder' kunnen noemen? Of anders: is de positie van een vader anders dan die van een moeder? In zeker opzicht niet, want kinderen moeten aan allebei dezelfde gehoorzaamheid bewijzen, dus zijn zij vertegenwoordigers van Gods gezag (vijfde gebod). Wel weerspiegelen zij een ander aspect van Gods karakter. Voor zover God zich met een moeder vergelijkt (Ps. 131, Jes. 49:15, 66:13) gaat het over troosten en koesteren. Veel vaker echter vergelijkt God zich met een vader. Dit niet alleen omdat er een orde is tussen man en vrouw (de man als hoofd, 1 Kor. 11:3) maar

vooral omdat God zich openbaart als de Hoogste.

Wel mooi trouwens, dat het Apostolicum zijn almacht pas benoemt na zijn vaderschap, dus eerst zijn nabijheid en dan zijn grootheid. Maar die grootheid is dan wel essentieel. Hij is niet minder dan de Almachtige. Almacht betekent natuurlijk niet zonder meer 'Hij kan alles'; Hij kan bijvoorbeeld niet liegen of een vierkante cirkel maken. Zijn almacht betekent dat Hij alles kan wat past bij zijn wezen. Hij kan alles wat Hij wil. Dus is zijn wil bepalend (Ps. 33), Hij is soeverein. In deze wereld gaat alles volgens zijn raadsplan. Dat stuit in de wereld van na de zondeval sowieso op weerstand, maar in onze tijd wel in het bijzonder. Immers, vooral sinds de Verlichting is de mens zichzelf als steeds machtiger gaan beschouwen. Wij bepalen graag wat waar en goed is, (bèta-)wetenschappers zijn de priesters van de moderne tijd. Techniek heeft daar veel bij geholpen. We spreken over 'wonderen der techniek' en overal leeft het gevoel dat een probleem waar we nu nog geen oplossing voor hebben straks wel zal zijn overwonnen. De corona- en klimaatcrisis maken duidelijk zichtbaar hoe we getraind zijn onze eigen macht te vertrouwen (en te overschatten). Praktisch gezien geloven we niet meer in een almachtige God.

De corona- en klimaatcrisis maken duidelijk zichtbaar hoe we getraind zijn onze eigen macht te vertrouwen (en te overschatten)

In zo'n wereld ontstaat ook als vanzelf de prangende vraag: 'Als God een God van liefde is die alles kan, waarom is er dan zo veel ellende op de wereld?' Deze vraag kwam onder voorgaande generaties en elders op de wereld niet zo naar voren, maar in onze maakbare wereld duikt ze overal op. Voor zover mensen God niet afzweren, laten ze dan het geloof in zijn almacht varen. 'God heeft deze ziekte ook niet gewild', hoor je nu zelfs onder gereformeerden zeggen, in lijn met een liberale rabbi (H. Kushner, in zijn boek *Als het kwaad goede mensen treft*).

Dit laat ons zien dat voor de oprechte belijdenis van Gods almacht een juist besef van onze kleinheid onmisbaar is. Dit is wat Job leerde. In zijn worsteling (waarin hij zelfs Gods rechtvaardigheid betwijfelde, maar niet zijn almacht ...!) moest hij ten slotte leren hoe groot God is en hoe klein hijzelf (Job 42:6). Jezelf vernederen is moeilijk maar heilzaam. Immers, Petrus roept zijn lezers op zich te vernederen onder Gods krachtige hand, opdat Hij hun een eervolle plaats zal geven (1 Petr. 5:6) en om juist zo onbekommerd alle zorgen op Hem af te wendelen, in de wetenschap dat Hij zorgt (vers 7). God zien als de Almachtige is een bijzondere troost voor onmachtigen!

Schepper

Gods almacht blijkt op duizend manieren, maar wel allereerst en allermeest in zijn scheppingswerk. In gesprekken met zoekers merk ik vaak, dat juist het bestaan van de wereld de vraag oproept of er misschien toch een God is. En vrijmoedig zegt Paulus op de Areopagus (Hand. 17:24), en zegt de christen in het Apostolicum, dat die God van wie zij vermoeden hebben, inderdaad de Schepper is. Hij staat aan het begin van alles. Als God er niet was, zou er niets en niemand geweest zijn.

Hij is niet alleen degene die bepaald heeft dat alles tot aanzijn zou komen, maar ook hoe. In oneindige creativiteit en wijsheid heeft Hij alle dingen gemaakt. Hij heeft alles zijn plaats, orde en aard gegeven. De schepping weerspiegelt daardoor niet alleen de heerlijkheid van de Schepper (Ps. 19), maar de Schepper bepaalt ook de enige goede wijze van leven. Als God onze Schepper is, is Hij tegelijk ook onze Onderhouder, die aanwijst volgens welke ordeningen we goed kunnen leven. En onze Rechter, die beoordeelt of we aan zijn doel beantwoord hebben.

En opnieuw, is dit het niet wat de ergernis van de 'autonome' mens oproept? Wij maken liever zelf de dienst uit. En om met God geen rekening te hoeven houden is niets effectiever dan het vinden van een manier om Hem als Schepper te kunnen ontkennen, of in elk geval te bagatelliseren. De evolutietheorie is dan ook maar niet een wetenschappelijk model, maar een God-kleinerende ideologie. 'Theïstische evolutie' is een poging om onder een christelijke naam uiteindelijk God dezelfde marginale plaats toe te kennen als de wereld doet.

De evolutietheorie is onderdeel van een ontgoddelijking van de werkelijkheid. Die je dan ook naar eigen hand kunt zetten. Abortus, euthanasie, embryokweek, genetische modificatie en xenotransplantatie zijn logische uitvloeisels van het ontkennen dat het leven van de Schepper is.

Andersom is het belangrijk dat christenen ook in de praktijk van het leven laten zien dat zij Hem als Schepper erkennen. Dat heeft een leerstellige kant, namelijk het vasthouden aan de leer van de schepping tegenover alle (pseudo-)wetenschappelijk evolutiegeweld, dat steeds meer ook op christelijke scholen doordringt. Maar het is veel meer omvattend. 'Weet dat de HEERE God is, Hij heeft ons gemaakt (en niet wij)', Psalm 100:2.

De erkenning dat God je Schepper is, betekent de erkenning dat Hij gaat over het begin en het eind daarvan. Het leven is een geheim dat om eerbied en niet om geknutsel vraagt. Die basishouding is onmisbaar alvorens over vragen rondom ivf, vaccinatie, orgaandonatie en reanimatie te denken.

We moeten daar een stap terug doen en we mogen dat ook doen. Als wij het leven willen beheersen, overvragen we onszelf. Wat is een christen bevoorrecht die zichzelf voor leven en sterven in Gods hand mag leggen (Zondag 1). In de handen van zijn Schepper en Vader.

Hemel en aarde

Nog één ding vraagt onze aandacht. Het Apostolicum zegt er met zo veel

**Wat is een christen
bevoorrecht die
zichzelf voor leven en
sterven mag leggen
in de handen van zijn
Schepper en Vader**

Omdat **de ‘onttovering’ van de wereld voor de postmoderne mens eigenlijk te kaal voelt**, heeft men spiritisme en paganisme ingevoerd, met Halloween als ‘hoogte’punt

woorden bij, dat God de Schepper is ‘van hemel en aarde’. Waarom zou dat erbij moeten staan? Is dat in zo’n beknopte samenvatting van ons geloof niet overbodig? Blijkbaar niet! Het is in de eerste plaats een onderstreping van Gods absolute Schepper-zijn. Hij is niet maar één van de oorzaken van het bestaan van deze wereld (naast toeval, of ‘singulariteit’, of andere goden) maar de Enige. Wat van het Woord geldt, geldt ook van de Vader: ‘zonder Hem is geen ding gemaakt dat gemaakt is’ (Joh. 1:3, HSV). Die dingen die gemaakt zijn – dat is het tweede – worden hiermee ook expliciet aangeduid. We kunnen niet over de Schepper spreken als een abstract begrip. Nee, Hij is Schepper van de schepping (hemel en aarde). Dus is het een geloofszaak om alle organismen als schepselen te zien: ‘door Uw wil bestaan zij en zijn zij geschapen’ (Openb. 4:11, HSV). Of met Guido Gezelle:

*Mij spreekt de blomme een tale,
Mij is het kruid beleefd,
Mij groet het altemale,
Dat God geschapen heeft!*

En dan, als derde: hoe is die schepping geordend? In tweeën: ze bestaat in

hemel en aarde. Of zoals Nicea zegt: ‘zichtbare en onzichtbare dingen’, een tastbare en een geestelijke werkelijkheid. Over engelen en duivelen spreekt het Apostolicum verder niet, maar direct wordt ons toch duidelijk gemaakt, dat we zó naar deze werkelijkheid moeten kijken.

De postmoderne wereld is ‘onttoverd’. Maar omdat dit voor de postmoderne mens eigenlijk te kaal voelt, heeft men spiritisme en paganisme ingevoerd, met Halloween als ‘hoogte’punt. Dit spirituele is dan iets voor ‘erbij’, waarin men de kilheid van het echte leven wil ontvluchten. Dat echte leven is mechanisch, materialistisch, meetbaar. De gevolgen zijn overal te tasten. In de coronacrisis was men geobsedeerd door cijfers, waardoor andere belangen ondergesneeuwd raakten. De klimaatcrisis is het gevolg van de onttovering, doordat we ‘Gods schepping’ verzakelijk hebben tot ‘onze natuur’, waar we vrijelijk van mogen profiteren. Vervolgens zoekt men de oplossing op een even kille wijze door wat ‘duurzaamheid’ genoemd wordt, waarmee de wereld alleen maar meer verzakelijk wordt. Windturbines domineren het landschap, bomen worden gezien als producenten van biomassa en vastleggers van CO₂.

En toch blijft de schepping ‘schepping Gods’! Toch blijven er hemel en aarde, zichtbare en onzichtbare dingen. Wie dat echt gelooft, weet zich van deze schepping onderdeel. Niet als zou hij op één lijn staan met andere organismen (de lijn van de Partij voor de Dieren), maar wel onder die ene Schepper. Geen hoogmoed maar nederigheid. Geen consumptiëntaliteit, maar zorgvuldigheid. Geen platheid, maar verwondering. Geen heersen, maar dienen. Dat zijn belangrijke kenmerken van Bijbels rentmeesterschap. Zorg voor het zichtbare, in het besef dat er een onzichtbare werkelijkheid is die dieper gaat (van de ziel, engelen en duivelen) en de Onzichtbare, die boven alles staat en zichzelf in deze wereld kenbaar maakt (Rom. 1:19). Zo’n rentmeester is dus tegelijk vreemdeling, hemelburger.

Afsluiting

Veel en grote vraagstukken zijn aangestipt. Stof voor nog vele artikelen, leerstellige (zoals over Gods soevereiniteit) en praktische (zoals over rentmeesterschap). Maar hopelijk hebt u ook een rode draad ontdekt. Wij geloven in een grote God, oneindig en soeverein, die tegelijk zo genadig nabij wil zijn. Het geloof in deze God vraagt om een nederig hart, in de erkenning van God als de enige Koning. En juist dat onvoorwaardelijke geloof geeft een onvergelijkbare vertroosting. Omdat Hij Vader is in Jezus Christus, kan de Heidelbergse Catechismus belijden dat Hij in al mijn noden voorziet en alle kwaad wegneemt of ten goede gebruikt, en ‘dat Hij dit kan doen als een almachtig God en het ook wil doen als een trouw Vader’ (Zondag 9). ■